



ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 90

Archeologische opgraving aan de
Steenbeemdlaan te Bilzen.

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Matexi.

Elke Wesemael & Patrick Reygel
Mei 2010



ARON-RAPPORT 90

ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING AAN DE STEENBEEMDLAAN TE BILZEN

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN MATEXI NV

Elke Wesemael & Patrick Reygel

Sint-Truiden
2010

Colofon

ARON rapport nr 90 - Archeologische opgraving aan de Steenbeemdlaan te Bilzen

Opdrachtgever:	Matexi nv, Hasselt
Projectleiding:	Elke Wesemael
Uitvoering veldwerk:	Elke Wesemael & Patrick Reygel
Auteurs:	Elke Wesemael & Patrick Reygel
Foto's en tekeningen:	ARON bvba (tenzij anders vermeld)

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2010

Inhoudstafel

Inleiding

1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	2
1.3 Vroeger archeologisch onderzoek.....	4
2. Het archeologisch onderzoek.....	4
2.1 Doelstelling.....	4
2.2 Verloop.....	4
2.3 Methodiek.....	5
3. Onderzoeksresultaten.....	6
3.1 Bodemopbouw.....	6
3.2 Gaafheid van het terrein.....	6
3.3 De archeologische sporen.....	7
3.4 De vondsten.....	9
4. Conclusie en aanbevelingen	10

Bijlagen

- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Fotolijst
- Bijlage 4: Sporenlijst
- Bijlage 5: Vondstenlijst
- Bijlage 6: Overzichtsplan
- Bijlage 7: Coupes
- Bijlage 8: Vergunning

Inleiding

Naar aanleiding van de bouw van 8 wooneenheden ter hoogte van de verkaveling 'Meerheim' aan de Steenbeemdlaan in Bilzen, achtte de Zuid-Oost-Limburgse Archeologische Dienst (ZOLAD+) een begeleiding van de werken noodzakelijk. Voor deze opdracht werd door ARON bvba een vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving aangevraagd bij het Agentschap Ruimte en Erfgoed, Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Het onderzoek werd uitgevoerd tussen 12 en 23 april 2010 door het archeologisch projectbureau ARON bvba uit Sint-Truiden in opdracht van Matexi nv uit Hasselt. De vergunning werd onder dossiernummer 2010/105(10-22992) aan Elke Wesemael toegekend.



Fig. 1: Kaart van België met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: NGI 2002)

1. Het onderzoeksgebied

1.1 Algemene situering

Het onderzoeksgebied situeert zich in het gehucht Merem, gelegen langs de E313-autosnelweg ca. 1 km. ten zuidwesten van het centrum van Bilzen. Het gebied ten noorden en noordoosten van het onderzoeksterrein werd reeds in 2004 verkaveld zonder voorafgaandelijk archeologisch onderzoek. Het betreffende deel van de verkaveling omvat de bouw van een tiental wooncomplexen gelegen op de perceelnummers 676A2, 676E, 676F, 676G, 676H, 676K, 676L, 676M, 676N en 676Z (Kadaster Bilzen, 1ste afdeling, Sectie H). De oppervlakte hiervan beslaat twee maal 500m². Het terrein zelf is omsloten door de Steenbeemdlaan en heeft een hoogteverschil van 1 meter, afhellend naar het noordoosten (TAW 67,73m in het zuidwesten naar TAW 66,63m in het noordoosten) richting de Demer die 1km. oostwaarts gelegen is.



Fig. 2: Kleurenorthofoto met aanduiding van het projectgebied (rood). Schaal 1:5000 (bron: AGIV).

Het op te graven gebied wordt volgens de bodemkaart gekenmerkt door een droge leembodem met dikke A-horizont en (weinig duidelijke) textuur B horizont (Aba0). Ten noorden en noordoosten van het terrein varieert de bodem van een matig droge tot matig natte leembodem met textuur B horizont (Aca0 en Ada0). Het terrein was net voor de bodemingreep in gebruik als grasland, maar werd tot in het recente verleden bewerkt als akkerland. (Fig. 3)

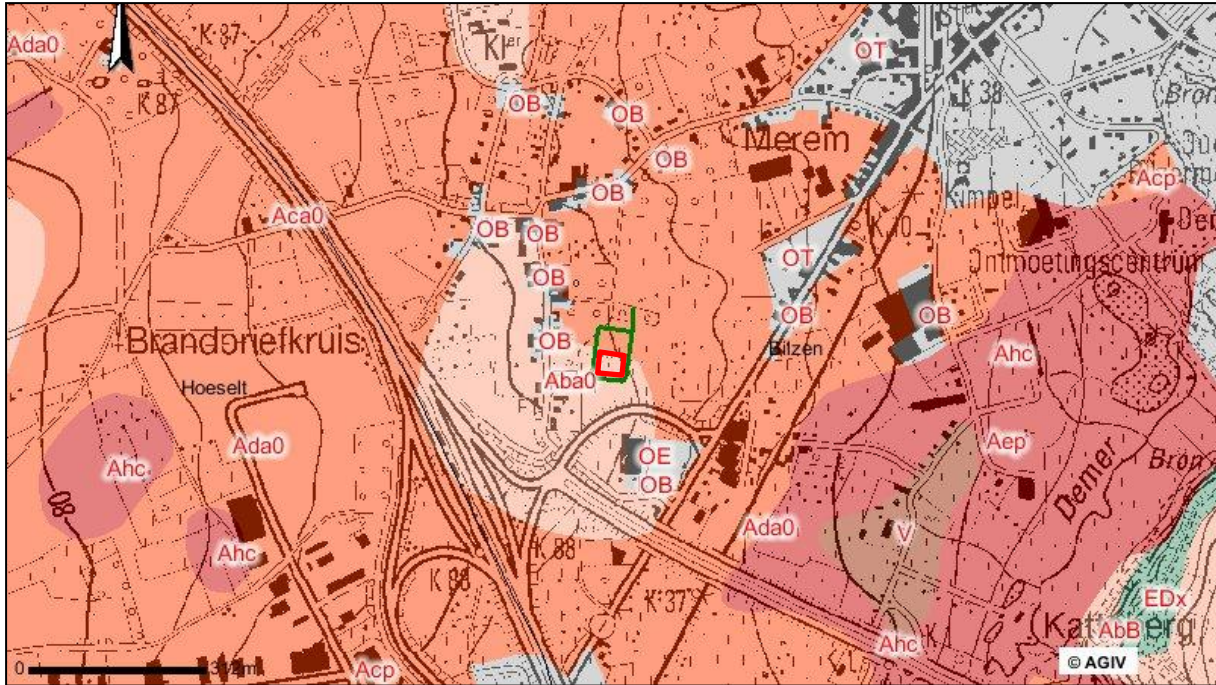


Fig. 3: Topografische bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (rood) en de Steenbeemdlaan (groen). Schaal 1:10000 (bron: AGIV).

1.2 Historische achtergrond

Uit eerder archeologisch onderzoek werd reeds op verschillende locaties bewoning uit de IJzertijd en de Gallo-Romeinse periode vastgesteld in en rond Bilzen.

De stichting van de parochie Bilzen zou opklimmen tot de achtste of negende eeuw, tijdens de tweede golf van kerstening. De abdij van Munsterbilzen zou aan de basis van deze stichting liggen. De oudste geschreven vermelding van Bilzen dateert uit circa 950; de stad wordt dan aangeduid met de naam *Belisia*. De oudste vermelding in het Nederlands, *Belsen*, stamt uit 1178. Deze naam is van Keltische oorsprong en zou 'veld' of 'landeigendom' betekenen.

De geschiedenis van Bilzen in de elfde en twaalfde eeuw hangt nauw samen met de heerlijkheid van Kolmont, die leengoederen bezat in Bilzen en omgeving. In 1170 werd het territorium Bilzen-Kolmont ingelijfd bij dat van de graven van Loon. Sindsdien vormde Bilzen samen met Kolmont, Brustem en Montenaken de zuidelijke verdedigingsgordel tegen de expansiedrift van het prinsbisdom Luik. Mogelijk werden aan Bilzen in datzelfde jaar de Loonse stadsrechten toegekend. Bilzen kreeg in de loop der eeuwen dan ook het uitzicht van een versterkte stad met wallen, grachten en drie stenen poorten: de Nuts- of Hasseltse Poort, de Pijpen- of Kempische Poort en de Maastrichterpoort.

Het onderzoeksgebied ligt net buiten deze middeleeuwse wallen.

Bilzen kende ook later nog een zeer woelige geschiedenis. In 1366 werd het graafschap Loon, en dus ook Bilzen, ingelijfd bij het prinsbisdom Luik. In 1483, tijdens de Luikse Successieoorlog, werd de stad uitgemoord en platgebrand. In 1576 werd Bilzen geplunderd door het Duitse garnizoen dat uit Maastricht was verjaagd. De stad werd opnieuw in brand gestoken in 1636; ditmaal door de Kroatische troepen van Jan van Weert. In 1654 werd de stad overvallen door troepen van de hertog van Lorreinen. In 1678 werd door de militaire gouverneur van Maastricht, Calvo, het bevel gegeven om Bilzen in brand te steken en een deel van de vestingen te ontmantelen.

Ook de eerste helft van de 18de eeuw werd gekenmerkt door verwoestingen, inkwartieringen, hongersnood en epidemieën. Tijdens de Franse Revolutie had Bilzen te lijden van militaire opeisingen. Bij de Belgische onafhankelijkheid in 1830 had Bilzen geen bezittingen meer. In 1977 fusioneerde Bilzen met twaalf omliggende dorpen. Het gehucht Merem waarin het onderzoeksgebied zich bevindt wordt reeds in 1390 vermeld als Meerhem of Mersheim.¹



Volgens de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), was het onderzoeksgebied in die periode net buiten het gehucht Merem gelegen en in gebruik als akker. (Fig. 4).

Fig. 4: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het prospectiegebied (in het rood, bij benadering). (bron: Koninklijke Bibliotheek van België)

Op de Atlas van de Buurtwegen uit 1841 en de topografische kaart uit 1877 zien we dat rond het gehucht 'Meerem' een aantal straten zijn bijgekomen. Ook nu nog steeds ligt het onderzoeksgebied in een onbebouwde zone. (Fig. 5 en 6)

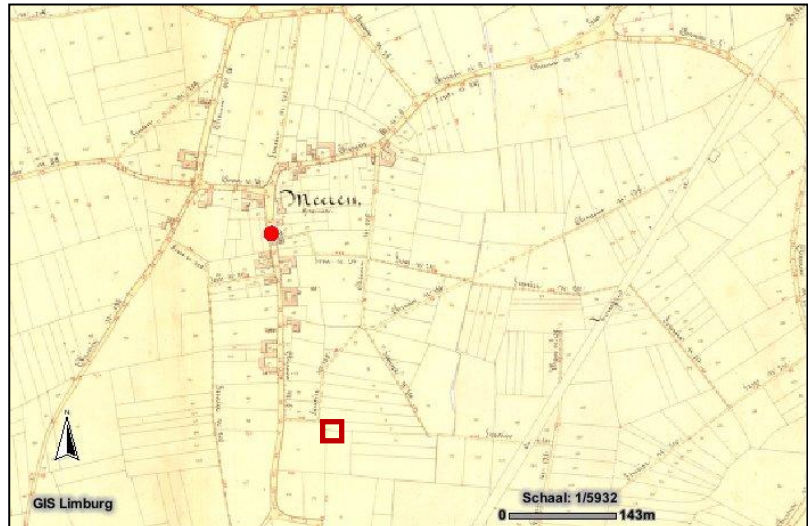


Fig. 5: Detail uit de Atlas van de Buurtwegen van Hasselt met aanduiding van het prospectiegebied. (bron: GIS Provincie Limburg).

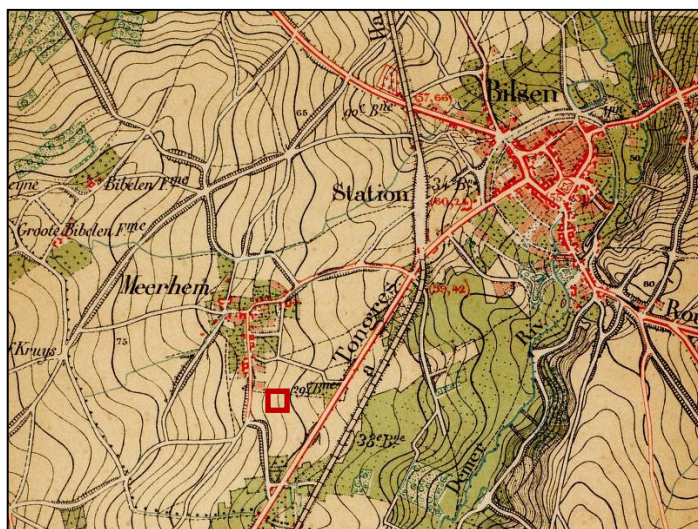


Fig. 6: Detail van de IGN kaart uit 1923 met aanduiding van het prospectiegebied. (bron: Le patrimoine cartographique de Wallonie).

¹ MAURISSEN, F., e.a., 2000, pp. 11-13; WOUTERS, W. en B. COOREMANS, 1997, pp. 169-170; <http://www.oud-limburg.be/art6-3.html>; <http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/20349>; <http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/116>.

1.3 Vroeger archeologisch onderzoek

In de periode 2001-2003, tijdens de voorbereiding van het verkavelingsdossier, werd het terrein onderworpen aan een prospectie. Het VIOE (toen IAP) bewandelde de akkers en trof op de locatie Gallo-Romeins aardewerk aan. Deze vondsten zijn echter niet (meer) opgenomen in de CAI. De reden waarom is niet duidelijk.² Van het projectterrein zelf zijn geen andere vondsten bekend en in de onmiddellijke omgeving zijn hoofdzakelijk losse vondsten gedaan via prospectie en metaaldetectie, te dateren van Romeins tot Nieuwste tijd (CAI 52657, CAI 52708, CAI 52706, CAI 52673). Verderop zijn wel een gesloten hoeve uit de nieuwe tijd (CAI 51453) en een vrijheerlijkheid uit de Volle Middeleeuwen (CAI 51191) bekend. (Fig. 7)

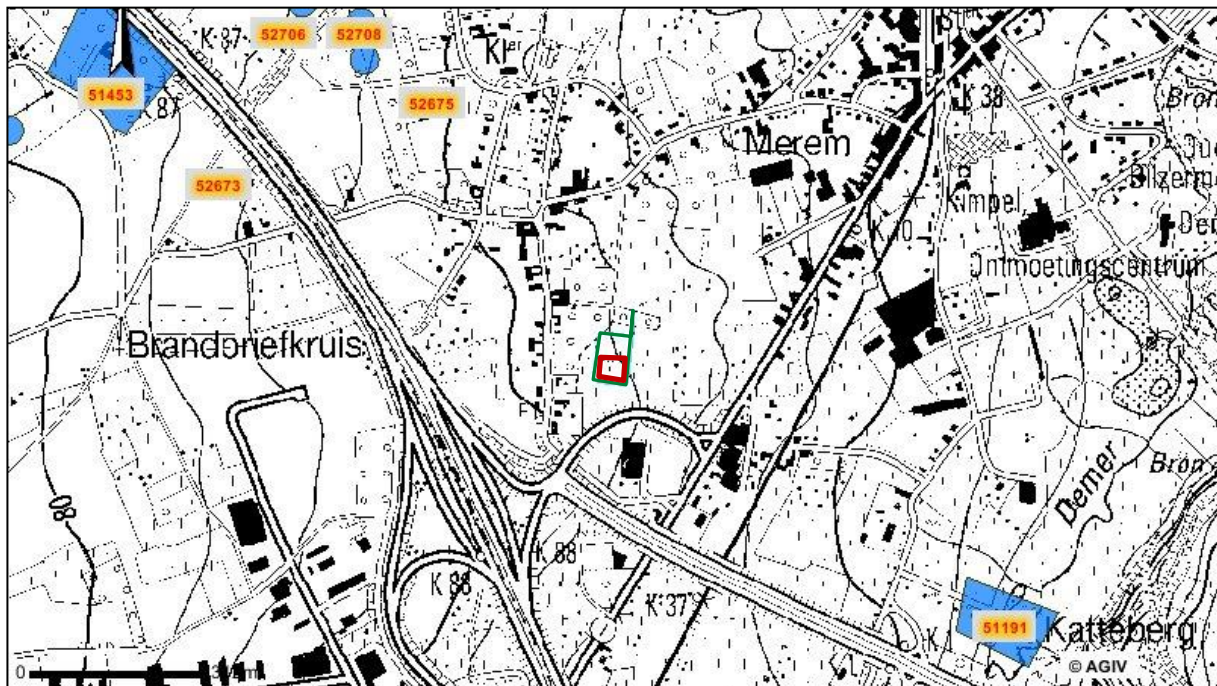


Fig. 7: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van de omliggende vindplaatsen, het projectgebied (rood) en de Steenbeemdlaan (groen). Schaal 1:10000 (bron: AGIV).

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek bestond uit het begeleiden van de graafwerkzaamheden, het aanwezige bodemarchief binnen deze zone vlakdekkend op te graven en zo volledig mogelijk te documenteren. Eventueel aanwezige sporen werden dadelijk geregistreerd en opgegraven. De selectie hiervan gebeurde met het oog op het begrijpen van het groter geheel in overleg met ZOLAD+.

2.2 Verloop

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van Elke Wesemael een vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving bij het Agentschap Ruimte en Erfgoed, Onroerend Erfgoed aangevraagd. Deze vergunning werd op 30-04-2010 afgeleverd onder dossiernummer 2010/105 (10-22992). De vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer (2).

² Bijzondere voorschriften bij de vergunning voor een opgraving: Steenbeemdlaan te Bilzen, ZOLAD+. Mogelijk werd deze vondstmelding uit de CAI verwijderd omdat verkeerdelijk werd aangenomen dat de bovenlaag op deze terreinen bestond uit verplaatste grond, aangevuld bij het bouwen van afrit 'Bilzen' van de E313.

Het onderzoek, in opdracht van Matexi nv, werd uitgevoerd tussen 12 en 23 april door Elke Wesemael en Patrick Reygel. Elke Wesemael was projectverantwoordelijke. ARON bvba voorzag in een graafmachine met machinist voor het aanleggen van de archeologische werkputten (Grondwerken Edgard Gaens bvba). Het digitaal opmeten van de sporen gebeurde door Jo Tomassen (Landmeting Pieters bvba).

Na het registreren en opgraven van de aanwezige sporen en overleg met de heer Vanderbeken van ZOLAD+, werd het terrein vrijgegeven op 23 april.



Fig. 8: Het onderzoeksterrein voor de aanvang van de graafwerken. Foto: ARON bvba.

2.3 Methodiek

Het terrein (Fig. 8) werd vlakdekkend opgegraven in 2 werkputten³ ter hoogte van de geplande bebouwing, gescheiden door een zone (de toekomstige tuinen) voor verschillende nutsleidingen en grondopslag. Nadat beide werkputten machinaal aangelegd waren op de diepte van ca. 40 cm, werd het vlak verder handmatig opgeschaafd, waarna digitale overzichts- en detailfoto's werden genomen. Vervolgens werden de aanwezige sporen voorzien van een uniek spoornummer, uitvoerig beschreven (spoornummer, werkput, vorm, soort, kleur, samenstelling, oriëntatie, relatie met andere sporen...) en ingekrast. Vondsten werden ingezameld, voorzien van een uniek vondstnummer en beschreven in een vondstenlijst.

De door de landmeter ingetekende sporen werden digitaal aangeduid op het grondplan samen met hun spoornummer en de hoogte. Ook de vondstnummers en coupelijnen zijn op het plan aangebracht. Vervolgens werden alle sporen gecoupeerd, opgeschoond, gefotografeerd en manueel ingetekend op schaal 1/20. Van de lagen die niet zichtbaar waren in het vlak, werd een beschrijving gemaakt. Vondsten werden stratigrafisch ingezameld tijdens het couperen van het spoor en kregen daarbij een uniek vondstnummer. Bij het uithalen van de tweede helft van een spoor werden ook weer alle vondsten ingezameld en kregen deze een nieuw vondstnummer. Van het houtskoolrijke spoor 3 (S3) werden ook houtskoolmonster genomen voor een C14-datering. Het onderzoeksterrein en de afgegraven grond werden met een metaaldetector onderzocht op de aanwezigheid van metalen vondsten.

³ Zie overzichtsplan, bijlage 6.

Na afloop van de opgraving werden alle gegevens en tekeningen gedigitaliseerd. De vondsten werden gewassen en gedetermineerd. Tenslotte werden al deze gegevens verwerkt en in een eindrapport gegoten.

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Bodemopbouw

De vlakken van beide werkputten werden aangelegd vlak onder de bouwvoor, op een diepte van ca. 40 cm als gemiddelde. Aan de hoogst gelegen zijde van het terrein bedroeg de dikte van de bouwvoor slechts een 30-tal cm, terwijl beneden op de laagst gelegen delen van het terrein een pakket van ca. 50 cm werd weggehaald. Hieronder bevond zich de eveneens donker gekleurde vulling van een voormalige depressie op het terrein, waardoor het onderscheid niet altijd even duidelijk was.

Zoals de bodemkaart aangaf bestond de moederbodem uit een droge leembodem met textuur B horizont. Deze textuur B horizont was weinig ontwikkeld en sterk gevlekt, vandaar de moeilijke zichtbaarheid van de sporen.

Aan de noordrand van werkput 1 en aan de westrand van werkput 2 werden twee proefputten gegraven.⁴ De eerste, in werkput 1, had als doel een onderscheid te kunnen maken tussen de Ap horizont (bouwvoor) en de vulling van de depressie. De tweede proefput werd aangelegd om de weinig ontwikkelde B horizont en de schade door mechanische druk (zware machines) te kunnen onderscheiden en documenteren. (Fig. 9)

3.2 Gaafheid van het terrein

Op het terrein konden twee types van recente verstoring van de moederbodem worden vastgesteld. Ter hoogte van de zuidrand van zowel WP1 als WP 2 werden sporen van het ingraven van recente nutsleidingen vastgesteld.

Zowel in WP 1 als WP 2 kan voor de laagst gelegen zone, een 20 tal meter breed, worden opgemerkt dat de moederbodem erg geleden had onder de druk van de zware machines en het tijdelijk opslaan van grond op het terrein. De moederbodem lijdt onder druk van het bewegend gewicht van graafmachines zodanige structuurschade dat het nadien niet meer mogelijk is een goed leesbaar vlak aan te leggen op niveau van het archeologisch vlak. (Fig. 9)



Fig. 9: Proefput 2 (linksboven) omringd door structuurschade. Foto: ARON bvba.

⁴ Zie overzichtsplan, bijlage 6.

3.3 De archeologische sporen

Werkput 1:

In de oostelijke werkput (WP 1, *Fig. 10*) werd enkel aan de noordzijde een archeologische laag ('colluvium') aangetroffen (S1). Deze kon, na het aanleggen van werkput 2, verbonden worden met een tweede soortgelijke laag.



Fig. 10: Werkput 1 richting het noorden. Foto: ARON bvba.

Werkput 2:

Bij het aanleggen van werkput 2 (*Fig. 11, Fig. 11bis*) werd in de noordoostelijke hoek een laag colluvium vastgesteld (S1). Samen met de overeenkomstige laag uit werkput 1 is dit een vulling van een depressie in het terrein die vermoedelijk –gezien de landschapsopbouw– doorloopt onder het huizenblok ten noorden van het onderzoeksterrein. Een mogelijke hypothese is dat het hier zou gaan om een opgevolde holle weg, met parallel lopende greppels, die een splitsing of bocht maakte net ten noorden van de twee werkputten. Een tweede hypothese stelt dat het om een opgevolde poel gaat. De vulling van deze depressie bevatte een aanzienlijke hoeveelheid fragmenten van Romeinse dakpannen (*tegulae* en *imbrices*). Deze bevinden zich niet in-situ maar zijn afkomstig van een wat hoger gelegen deel van het terrein, vermoedelijk ten westen en ten zuiden van beide werkputten.

In werkput 2 werden verder nog vier andere bodemsporen aangetroffen. Van noord naar zuid lopen een greppel (S2, *Fig. 12*) en een gracht (S3, *Fig. 15*), parallel aan elkaar en beiden uitmondend in de noordelijke poel. De greppel (S2) had een vrij vage aflijning in het vlak en bevatte naast een aantal fragmenten van Romeinse pannen ook een fragment handgevormd aardewerk. Ondanks dat de greppel op twee plaatsen gecoupeerd werd, was hij niet zichtbaar in de coupes en werd deze ook niet ingetekend. De bredere gracht (S3) was minder zichtbaar in het vlak dan de greppel maar wel duidelijker in de coupe. Deze bevatte een aanzienlijke hoeveelheid verbrande leem, houtskool en enkele aardewerkfragmenten, allen in de 12^{de} - 14^{de} eeuw te dateren. Uit de houtskoolrijke laag werd ook een houtskoolmonster genomen voor een C14-datering. In de greppel werd geen dateerbaar materiaal gerecupereerd.

Spoor S6 (*Fig. 13*), dat als paalkuil te identificeren valt, doorsnijdt de gracht (S3) en bevatte enkele fragmenten Middeleeuws aardewerk en ijzeren spijkers. Het rechthoekig spoor toonde een lichtere omlijning in vlak maar deze was niet meer zichtbaar na het couperen.

Meer in het zuiden van werkput 2 ligt een rechthoekige kuil (S4, Fig. 14) waarin eveneens Middeleeuws aardewerk werd gevonden. Een laatste spoor (S5) bleek na het couperen zoals vermoed een natuurlijke boomval te zijn. Deze coupe werd ook niet ingetekend.



Fig. 11: Werkput 2 met de poel (S1), gracht (S3), greppel (S2), kuil (S4), boomval (S5) en paalkuil (S6). Foto: ARON bvba.

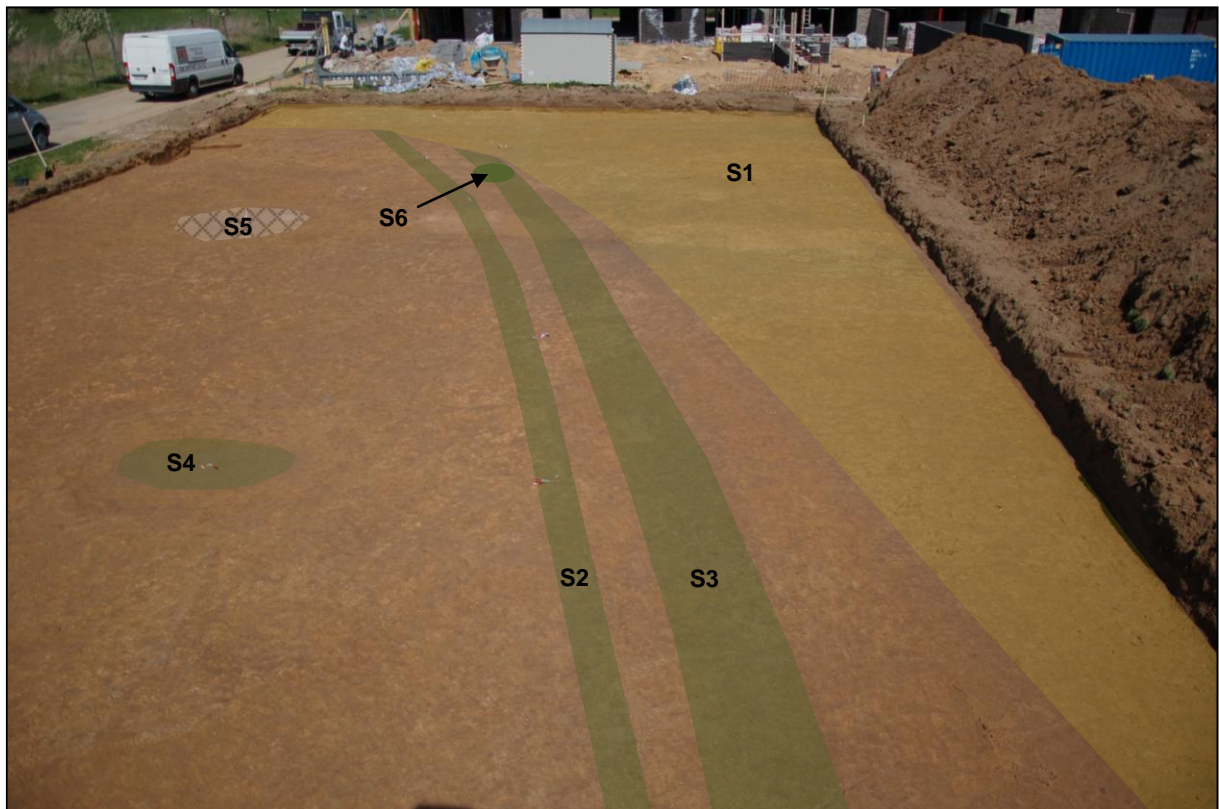


Fig. 11bis: Werkput 2 aanduiding van de sporen. Foto: ARON bvba.



Fig. 12: Greppel (S2). Foto: ARON bvba.

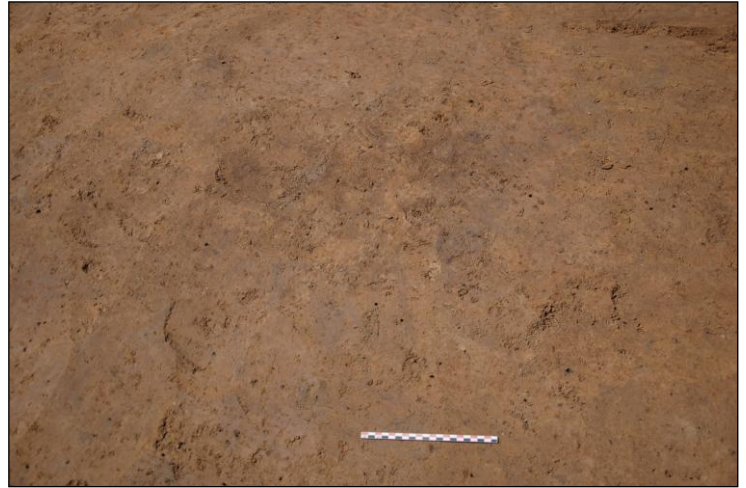


Fig. 13: Paalkuil (S6). Foto: ARON bvba.



Fig. 14: Kuil (S4). Foto: ARON bvba.



Fig. 15: Coupe gracht (S3). (Foto ARON bvba)

3.4 De archeologische vondsten

In opvulling van de noordelijke depressie (S1) en in de greppel (S2) werden verschillende fragmenten van Romeinse dakpannen (tegulae en imbrices) gevonden (V1). Deze bevonden zich niet in-situ maar zijn afkomstig van een wat hoger gelegen deel van het terrein, vermoedelijk ten westen en ten zuiden van beide werkputten. Daarnaast bevatte de poel ook fragmenten natuursteen, silex en botmateriaal (o.a. een rundertand).

Uit sporen S2, S3, S4 en S6 werden verschillende fragmenten Middeleeuws aardewerk gevonden (respectievelijk V5, V4, V3 en V7), allen in de 12^{de} - 14^{de} eeuw (1150-1300 AD) te dateren. Het gaat om fragmenten proto-Steengoed, Pingsdorf aardewerk, en lokaal wit- en roodbakkerd aardewerk. In de paalkuil (S6) werden ook twee ijzeren spijkers gevonden.

Verder werd het terrein en de afgegraven grond grondig onderzocht door middel van metaaldetectie. Dit leverde, naast enkele onherkenbare stukken ijzer, een kogel uit WOII, een metalen hengel, een stukje brons en een zilveren muntje met ijzeren kern op (V2).

4. Conclusie en aanbevelingen

Op 12, 22 en 23 april 2010 werd aan de Steenbeemdlaan in Bilzen een archeologische opgraving uitgevoerd door ARON bvba, in opdracht van Matexi nv, Hasselt. Het in 2004 reeds verkavelde terrein met een oppervlakte van twee maal 500 m² was tot kort voor het onderzoek in gebruik als grasland en gaat in de nabije toekomst bebouwd worden. De opgraving leverde in totaal 5 archeologische sporen op. In het oosten van werkput 1 en in het noordoosten van werkput 2 werd een archeologische laag ('colluvium') aangetroffen (S1). Deze (natuurlijke) depressie in het terrein die vermoedelijk –gezien de landschapsopbouw- doorloopt onder het huizenblok ten noorden van het onderzoeksterrein bevatte een aanzienlijke hoeveelheid fragmenten van Romeinse dakpannen (tegulae en imbrices) vermoedelijk afkomstig van een wat hoger gelegen deel ten westen en ten zuiden van beide werkputten. In werkput 2 lopen van noord naar zuid lopen een greppel (S2) en een gracht (S3), parallel aan elkaar waarbij beide uitmonden in de noordelijke depressie. Hierin werden fragmenten van Romeinse pannen, middeleeuws aardewerk en één stukje handgevormd aardewerk gevonden. Ook de nabijgelegen paalkuil (S6) en de verderop gelegen kuil (S5) bevatten fragmenten middeleeuws aardewerk.

Verder onderzoek op het betreffende perceel lijkt ons niet noodzakelijk.

We bevelen wel aan de hoger gelegen niet-bebouwde percelen ten zuiden en ten westen van het onderzoeksgebied bij toekomstige bouwwerken aan een archeologisch onderzoek te onderwerpen. Vermoedelijk kunnen hier sporen worden aangetroffen van de site (Middeleeuws en mogelijk ouder) waartoe de gracht, greppel en de kuil in werkput 2 behoren.

Deze aanbeveling dient louter ter advisering van het bevoegd gezag zijnde de afdeling Onroerend Erfgoed Vlaanderen van het Agentschap Ruimtelijke Ordening. Een definitieve beslissing tot het al of niet uitvoeren van een vervolgonderzoek ligt dan ook bij dit bevoegd gezag. Indien U nog vragen heeft, kan u steeds contact opnemen met de ZOLAD (Tim Vanderbeken, Riemst) en de bevoegde erfgoedconsulente van het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed Limburg (Ingrid Vanderhoydock).

Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed Limburg
Vlaams Administratief Centrum
Tav Ingrid Vanderhoydonck
Koningin Astridlaan 50 bus 1
3500 Hasselt
tel. 011/74.21.18
gsm 0473/943.928
Ingrid.vanderhoydonck@rwo.vlaanderen.

Bijlage 1:

Administratieve gegevens

Administratieve gegevens

Projectcode:	DI-10-ST
Opdrachtgever:	Matexi Hassaluthdreef 2c 3500 Hasselt
Opdrachtgevende overheid:	Agentschap RO Vlaanderen, entiteit Onroerend Erfgoed
Dossiernummer vergunning:	2010/105(10-22992)
Vergunninghouder:	Elke Wesemael
Aard van het onderzoek:	Archeologische opgraving
Begin vergunning:	8 april 2010
Einde vergunning:	Einde der werken
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Bilzen
Deelgemeente:	/
Adres:	Steenbeemdlaan
Kadastrale gegevens:	676A2, 676E, 676F, 676G, 676H, 676K, 676L, 676M, 676N en 676Z (Afdeling 1, sectie H)
Coördinaten:	X: 229731, Y: 173220
Totale oppervlakte:	1000m ²
Te onderzoeken:	1000m ²
Bodem:	Aba(0)
Archeologisch depot:	ZOLAD Maastrichtersteenweg 2b 3770 Riemst

Bijlage 2:

Lijst met afkortingen

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
IJzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramiek	AW
Metaal	MET
Mortel	MOR
Organisch	ORG
Pleisterwerk	PLW
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAASL
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL2
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBESCH
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Waaslands (ROM)	WGR
Waaslands rood (ROM)	WRD
Witbakkend (MIDP)	WIT

Bijlage 3:

Fotolijst

DSC-nummer	Soort opname	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
BI-10-ST (0)	Werkfoto	/	Start aanleg werkput 2.	O	/
BI-10-ST (1)	Overzicht	/	Terrein vlak voor de aanleg van de werkputten.	W	/
BI-10-ST (2)	Overzicht	/	Terrein vlak voor de aanleg van de werkputten.	ZW	/
BI-10-ST (3)	Overzicht	/	Terrein vlak voor de aanleg van de werkputten.	W	/
BI-10-ST (4)	Overzicht	/	Werkput 1 vlak voor de aanleg van de werkputten.	Z	/
BI-10-ST (5)	Overzicht	/	Werkput 1.	Z	/
BI-10-ST (6)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg volledig vlak.	Z	Zicht op gracht, greppel en poel.
BI-10-ST (7)	Overzicht	/	Werkput 1.	Z	/
BI-10-ST (8)	Overzicht	/	Werkput 1.	ZO	/
BI-10-ST (9)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1.	Z	Zicht op greppel en poel.
BI-10-ST (10)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1.	Z	Zicht op greppel en poel.
BI-10-ST (11)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1.	Z	Zicht op greppel en poel.
BI-10-ST (12)	Detail	2	Werkput 2, zicht op de greppel.	ZO	/
BI-10-ST (13)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1, zicht op de greppel.	ZO	/
BI-10-ST (14)	Detail	6	Werkput 2, zicht op S6, de paalkuil.	O	Vlak nog niet opgeschaafd.
BI-10-ST (15)	Overzicht	/	Noordelijke helft werkput 2, aanleg deel 1.	O	/
BI-10-ST (16)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1.	Z	Zicht op greppel, poel en kuil.
BI-10-ST (17)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1.	Z	Zicht op greppel, poel en kuil.
BI-10-ST (18)	Werkfoto	/	Grondopslag tussen werkput 1 en 2.	ZW	/
BI-10-ST (19)	Overzicht	/	Noordelijke helft werkput 2, aanleg deel 1.	Z	/
BI-10-ST (20)	Overzicht	/	Zuidwestelijke hoek werkput 2.	ZW	/
BI-10-ST (21)	Overzicht	/	Werkput 2, volledige aanleg.	Z	Zicht op kuil, greppel, poel en gracht.
BI-10-ST (22)	Overzicht	/	Werkput 2, volledige aanleg.	Z	Zicht op kuil, greppel, poel en gracht.
BI-10-ST (23)	Overzicht	/	Zuidoostelijke hoek werkput 2, volledige aanleg.	ZW	Zicht op greppel, gracht en kuil.
BI-10-ST (24)	Werkfoto	/	Grondopslag tussen werkput 1 en 2.	ZW	Greppel en gracht, zichtbaar op voorgrond.
BI-10-ST (25)	Overzicht	/	Werkput 2, volledige aanleg.	Z	Zicht op kuil, greppel, poel en gracht.
BI-10-ST (26)	Overzicht	/	Werkput 2, volledige aanleg.	Z	Zicht op kuil, greppel, poel en gracht.
BI-10-ST (27)	Overzicht	/	Werkput 2, volledige aanleg.	Z	Zicht op kuil, greppel, poel en gracht.
BI-10-ST (28)	Detail	5	S5, natuurlijke boomval.	O	/
BI-10-ST (29)	Detail	5	S5, natuurlijke boomval.	O	/
BI-10-ST (30)	Detail	2	S2, greppel.	ZZO	/
BI-10-ST (31)	Detail	2	S2, greppel.	ZZO	/

Fotolijst BI-10-ST

BI-10-ST (32)	Detail	2	S2, greppel.	ZZO	/
BI-10-ST (33)	Detail	6	S6, paalkuil.	O	Oorspronkelijk als S3 benoemd.
BI-10-ST (34)	Detail	4	S4, kuil.	O	/
BI-10-ST (35)	Overzicht	/	Zuidwest hoek van werkput 1.	ZO	/
BI-10-ST (36)	Overzicht	/	Werkput 2, aanleg deel 1.	Z	Zicht op greppel en poel.
BI-10-ST (37)	Detail	6	S6 paalkuil.	O	Oorspronkelijk als S3 benoemd.
BI-10-ST (38)	Detail	4	S4, kuil.	O	/
BI-10-ST (39)	Overzicht	/	Werkput 2.	Z	/
BI-10-ST (40)	Detail	2	Greppel	Z	/
BI-10-ST (41)	Detail	2	Greppel	Z	/
BI-10-ST (42)	Werkfoto	2	Greppel	Z	/
BI-10-ST (43)	Coupe	4	Coupe S4	N	/
BI-10-ST (44)	Coupe	4	Coupe S4	N	/
BI-10-ST (45)	Detail	4	Detail coupe S4	N	/
BI-10-ST (46)	Coupe	4	Coupe S4	N	/
BI-10-ST (47)	Detail	4	Detail coupe S4	N	/
BI-10-ST (48)	Coupe	3, 6	Coupe S3 en S6	N	/
BI-10-ST (49)	Coupe	3, 6	Coupe S3 en S6	N	/
BI-10-ST (50)	Coupe	3, 6	Coupe S3 en S6	O	/
BI-10-ST (51)	Coupe	3, 6	Coupe S3 en S6	N	/
BI-10-ST (52)	Coupe	3, 6	Coupe S3 en S6	N	/
BI-10-ST (53)	Coupe	3, 6	Coupe S3 en S6	N	/
BI-10-ST (54)	Coupe	3	Coupe S3	N	/
BI-10-ST (55)	Coupe	3	Coupe S3	N	/
BI-10-ST (56)	Coupe	3	Coupe S3	N	/
BI-10-ST (57)	Coupe	3	Coupe S3	N	/
BI-10-ST (58)	Coupe	1	Coupe S1	W	/
BI-10-ST (59)	Coupe	1	Coupe S1	W	/

Fotolijst BI-10-ST

Bijlage 4:

Sporenlijst

Spoor	Laag	WP	Vlak	Coupe	Soort	Beschrijving	Vorm	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Vondst	Opmerking
1	1	2	1	Ja	Poel	Laagste deel van het terrein met grote poel/opgevulde depressie/weg	Onregelmatig	BRGR	Le, KILe + Sp Hk (v), Kei (v), St (v), AW (v), Bot (v) en Si (v)	Tegen N-rand van WP 2	/	/	/	1	S2 (greppel) komt uit in deze poel. Bevat ROM pannen
2	1	2	1	Ja	Greppel	Vage afdruk van greppel die uitkomt in poel/opgevulde depressie/weg (S1) en over de volledige lengte van het terrein loopt	Langwerpig		Le, KILe + Sp Hk (v), Kei (v), AW (w) en St (v)	N-Z	1150	1300	/	5	Datering op basis van slechts enkele stuks AW, mogelijk ruimer. Na couperen niet meer zichtbaar, geen coupetekening. Bevatte fragment ROM pannen.
3	2	2	1	Ja	Laag	Laag in de gracht	/	DOGR	Le + Hk (w), AW (w) en Vb Le (w)	/	1150	1300	/	4	Datering op basis van slechts enkele stuks AW, mogelijk ruimer. Niet meer zichtbaar in 2e coupe
3	1	2	1	Ja	Gracht	Gracht parallel aan greppel S2 die over de volledige lengte van het terrein loopt.	Langwerpig	DOGR	Le + Hk (v), Sp Bs (v), AW (v) en Vb Le (v)	N-Z	1150	1300	/	4, 6	Datering op basis van slechts enkele stuks AW, mogelijk ruimer. Bevat vol ME AW
4	1	2	1	Ja	Kuil	Rechthoekige kuil met AW	Afgeronde rechthoek	GRBR	Le+ Sp Hk (v), Kei, AW (w) en VbLe (zv)	O-W	1150	1300	/	3	Datering op basis van slechts enkele stuks AW, mogelijk ruimer.
5	1	2	1	Nee	Boomkuil	Bleke vlek zonder bijmenging, naast grote roestvlek	Onregelmatig	GRBR	Le	/	/	/	/	/	natuurlijk
6	2	2	1	Ja	Laag	Lichtere aflijning rondom S6.1, niet meer zichtbaar in coupe.	Rechthoek	DOBR	Le + Hk (w)	N-Z	1150	1300	/	7	Datering op basis van slechts enkele stuks AW, mogelijk ruimer. Niet zichtbaar in coupe
6	1	2	1	Ja	Paalspoor	Rechthoekige donker gevlekte zone met Hk en VbLe in gracht S3 gelegen, mogelijk paalspoor in de gracht.	Rechthoek	BOBR + SpZW	Le + Hk (v), VbLe (v), AW (v) en kei (v)	N-Z	1150	1300	In S3	7	Datering op basis van slechts enkele stuks AW, mogelijk ruimer. Na couperen bleek paalkuil zich in gracht (S3) te bevinden.

Bijlage 5:

Vondstenlijst

Vondstnr	Volgnr	Werkput	Vlak	Spoor	Mat	Soort	Aantal	Fragm	Vorm	Begin	Einde	Opmerkingen
1	1 2	1	1		AW, ST, ORG	Frag. ROM dakpan, natuursteen, silex, bot	/	/	/	/	/	Romeinse dakpannen waarschijnlijk afkomstig van hogerop
2	1 1&2	1	/		MET	Kogel, munt, nagel, rest	/	/	/	/	/	Kogel uit WOII, zilveren muntje met ijzeren kern, stukje brons
3	1 2	1	4		AW, Sk	ME AW	/	/	/	1150	1300	/
4	1 2	1	3		AW	ME AW	/	/	/	1150	1300	/
5	1 2	1	2		AW, MET	ME AW, frag. ROM dakpan, loodje	/	/	/	/	/	/
6	1 2	1	3.1		Hk	Monster	/	/	/	/	/	/
7	1 2	1	6		AW, MET	ME AW, Nagels	/	/	/	1150	1300	/

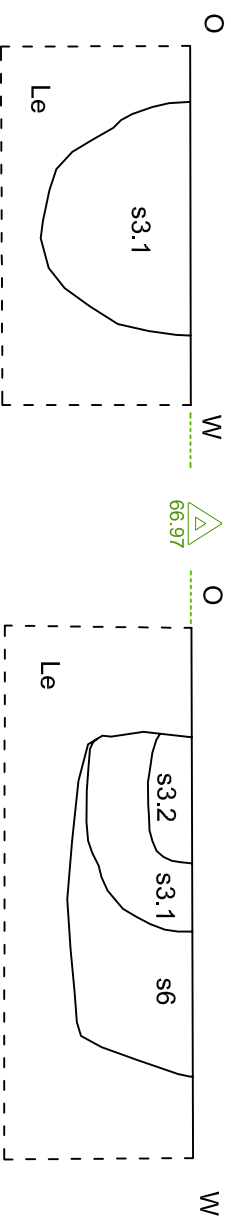
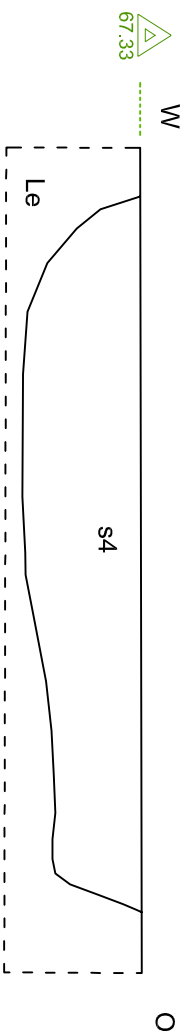
Vondstenlijst BI-10-ST

Bijlage 6:

Overzichtsplan

Bijlage 7:

Coupes



 43.80
 Absolute hoogte
 (in m TAW)

Rand coupe

Legende

DILZEN
 STEENBEEMDLAAN

Onderwerp
 Coupes

Veldtekening
 Datum
 mei 2010

DI-10-ST

Schaal

1 : 20
 0 1 m



Bijlage 8:

Vergunning



AANGETEKEND

Ruimte en Erfgoed

Aron bvba
t.a.v. mevr Elke WESEMAEL
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

Phoenix gebouw
Koning Albert II laan 19 bus 3
1210 Brussel
tel. 02/553.16.11
fax. 02/553.16.05

VERGUNNING

tot het uitvoeren van een archeologische opgraving

in toepassing van het Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006 en 27 maart 2009 en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994, gewijzigd bij besluit van 12 december 2003, 23 juni 2006 en 9 mei 2008

Datum:

30 MRT 2010

Dossiernummer: 2010/105

10-22992

Een vergunning tot het uitvoeren van een archeologische opgraving in:

Lokalisatie:

Provincie: Limburg

Gemeente: Bilzen

Deelgemeente: Bilzen

Adres: Steenbeemdlaan

Kadaster:

Afdeling: 1

Sectie: H

Percelen: 676A2, 676E, 676F, 676G, 676H, 676K, 676L, 676M, 676N en 676Z

Wordt verleend aan:

Naam: WESEMAEL

Voornaam: Elke

Adres: Aron bvba

Diesterstraat 44 bus 201 in 3800 Sint-Truiden

Tijdsduur:

Begindatum: 08 april 2010

Einddatum: Einde der werken

Mits de archeologische opgraving wordt uitgevoerd in overeenstemming met de algemene bepalingen, bepaald in artikel 14 van het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994, gewijzigd bij besluit van 12 december 2003, 23 juni 2006 en 9 mei 2008 (B.S. 15.07.1994, 09.06.2004, 22.08.2006 en 05.06.2008) tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006 en 27 maart 2009 (B.S. 15.09.1993, 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006 en 15.05.2009), voor zover deze niet afwijken van de in deze vergunning bepaalde bijzondere voorwaarden. Dit ontslaat de vergunninghouder niet van andere wettelijke verplichtingen conform de wetgeving op de ruimtelijke ordening.

Beroep tegen deze vergunning kan worden ingesteld binnen dertig dagen na ontvangst bij de Vlaamse minister bevoegd voor de monumenten en de landschappen.

Bijzondere voorwaarden:

1. Een kopie van het verslag dient in tweevoud aan de administratie te worden overgemaakt, telkens op zowel een digitale als een papieren drager.
2. Het opvolgingsformulier in bijlage dient na het onderzoek aan de administratie te worden overgemaakt.
3. De vergunninghouder brengt de intergemeentelijke archeologische dienst ZOLAD+ op de hoogte van deze vergunning.
4. De vergunninghouder brengt het College van Burgemeester en Schepenen van de betreffende gemeente op de hoogte van het archeologisch project.
5. Deze vergunning en de eraan gekoppelde vergunningen dienen in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens het onderzoek.
6. De bijzondere voorschriften in bijlage dienen nauwgezet opgevolgd te worden.
7. De vergunninghouder meldt de aanvang van het onderzoek aan het VIOE via cai@rwo.vlaanderen.be
8. De vergunninghouder brengt Ruimte en Erfgoed (Directie Coördinatie te Brussel) op de hoogte van het einde der werken.

Brussel,

Voor de Vlaamse Minister,
De Gemachtigde Ambtenaar,

Annita Stevens
Algemeen Directeur.



AANGETEKEND

Aron bvba
t.a.v. mevr Elke WESEMAEL
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

Ruimte en Erfgoed

Phoenix gebouw
Koning Albert II laan 19 bus 3
1210 Brussel
tel. 02/553.16.11
fax. 02/553.16.05

VERGUNNING

tot het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector

in toepassing van het Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006 en 27 maart 2009 en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994, gewijzigd bij besluit van 12 december 2003, 23 juni 2006 en 9 mei 2008

Datum:

30 MRT 2010

Dossiernummer: 2010/105(2)

10-22992

Een vergunning tot het uitvoeren van een **archeologische controle met een metaaldetector** in:

Lokalisatie:

Provincie: Limburg

Gemeente: Bilzen

Deelgemeente: Bilzen

Adres: Steenbeemdlaan

Kadaster:

Afdeling: 1

Sectie: H

Percelen: 676A2, 676E, 676F, 676G, 676H, 676K, 676L, 676M, 676N en 676Z

Wordt verleend aan:

Naam: WESEMAEL

Voornaam: Elke

Adres: Aron bvba

Diesterstraat 44 bus 201 in 3800 Sint-Truiden

Tijdsduur:

Begindatum: 08 april 2010

Einddatum: Einde der werken

Mits de metaaldetectie wordt uitgevoerd in overeenstemming met de algemene bepalingen, bepaald in artikel 14 van het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994, gewijzigd bij besluit van 12 december 2003, 23 juni 2006 en 9 mei 2008 (B.S. 15.07.1994, 09.06.2004, 22.08.2006 en 05.06.2008) tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 en 27 maart 2009 (B.S. 15.09.1993, 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006 en 15.05.2009), voor zover deze niet afwijken van de in deze vergunning bepaalde bijzondere voorwaarden. Dit ontslaat de vergunninghouder niet van andere wettelijke verplichtingen conform de wetgeving op de ruimtelijke ordening.

Beroep tegen deze vergunning kan worden ingesteld binnen dertig dagen na ontvangst bij de Vlaamse minister bevoegd voor de monumenten en de landschappen.

Bijzondere voorwaarden:

1. Mits de metaaldetectie gekoppeld is aan vergunning nummer: 2010/105

Verleend aan: WESEMAEL Elke

Op datum van:

2. Deze vergunning dient in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens het onderzoek.

Brussel,

Voor de Vlaamse Minister,
De Gemachtigde Ambtenaar,

Annita Stevens
Algemeen Directeur.

